

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.411.002.01.2018

K/18/003

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

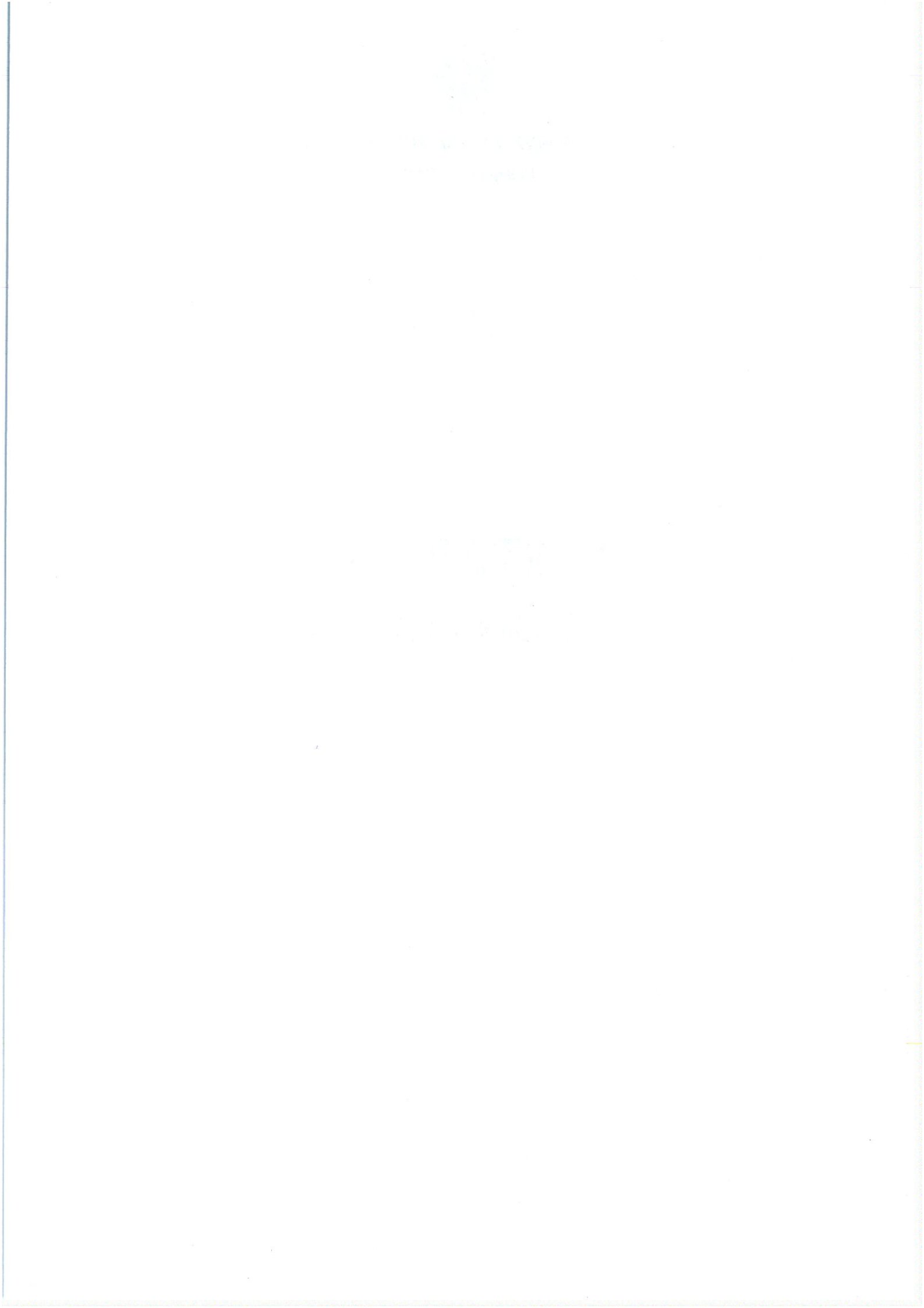
NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

ul. Krakowska 28, 45-075 Opole

T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44

lop@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	K/18/003 – Wykorzystanie uwag i wykonanie wniosków pokontrolnych sformułowanych w następstwie kontroli <i>Bezpieczeństwo i higiena nauczania w szkołach publicznych</i> (P/16/099).
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Agnieszka Roszczak-Fedorowicz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr_-LOP/47/2018 z dnia 28 maja 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5 im. 2 Warszawskiej Dywizji Zmechanizowanej im. Jana Henryka Dąbrowskiego, ul. Emilii Gierczak 8, 48-300 Nysa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Eulalia Woźniak, Dyrektor Szkoły ¹ (dowód: akta kontroli str. 27-29)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

Dyrektor rzetelnie poinformowała Najwyższą Izbę Kontroli³ o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków sformułowanych w wystąpieniu pokontrolnym z 28 czerwca 2016 r. W szczególności podjęto działania polegające na zabezpieczeniu szlaku komunikacyjnego prowadzącego poza teren Szkoły na ul. Bielawską, w sposób uniemożliwiający bezpośrednio wtargnięcie na jezdnię. Przeprowadzone oględziny wykazały jednak, że brama wjazdowa znajdująca się bezpośrednio obok ww. szlaku komunikacyjnego pozostawała otwarta, co umożliwiała wyjście uczniów na jezdnię. Ponadto zaplanowano realizację inwestycji polegającej na budowie sanitariatów na pierwszym piętrze budynku Szkoły przy ul. Emilii Gierczak, w pobliżu klas nauczania początkowego. W planie lekcji przewidziano długość przerw pomiędzy zajęciami lekcyjnymi na minimum 10 min. oraz zapewniono wszystkim uczniom możliwość pozostawiania materiałów edukacyjnych i strojów sportowych w Szkole. Wywiązywano się również z obowiązku prawidłowego dokumentowania zdarzeń wypadkowych uczniów oraz przekazywania protokołów kontroli przeprowadzanych przez Dyrektora organowi prowadzącemu Szkołę.

Stwierdzono także, że pomimo podejmowania działań dotyczących sporządzania planów zajęć dydaktyczno-wychowawczych na kolejne lata szkolne z zachowaniem zasad higieny pracy umysłowej i równomiernego obciążania zajęciami, w tym w szczególności skracając z czterech do trzech godzin różnice w poszczególnych dniach tygodnia, to jednak w dalszym ciągu nie wyeliminowano sytuacji kumulowania i umieszczania przedmiotów wymagających koncentracji na ostatnich godzinach lekcyjnych.

¹ Od 1 marca 2013 r. Dalej: Dyrektor.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Dalej: NIK.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu przeprowadziła w 2016 r.⁴ w Szkole kontrolę *Bezpieczeństwo i higiena nauczania w szkołach publicznych*.

Wystąpienie pokontrolne skierowane do Dyrektora⁵ zawierało następujące wnioski w sprawie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości:

1. Sporządzanie planu zajęć dydaktyczno-wychowawczych z zachowaniem, w możliwie najpełniejszym zakresie, zasad higieny pracy umysłowej.
2. Zabezpieczenie szlaku komunikacyjnego, wychodzącego poza teren Szkoły na ul. Bielawską, w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście na jezdnię.
3. Rzetelne prowadzenie dokumentacji powypadkowej.
4. Przekazywanie protokołów kontroli, przeprowadzanych przez Dyrektora, organowi prowadzącemu Szkołę.

NIK zwróciła również uwagę, że zasadne jest:

1. Ustalenie planu lekcji w taki sposób, aby każda przerwa międzylekcyjna wynosiła co najmniej 10 minut, w celu umożliwienia uczniom krótkiego odpoczynku, załatwienia potrzeb fizjologicznych oraz przejścia z klasy do klasy, w szczególności po zajęciach wychowania fizycznego.
2. Zagwarantowanie uczniom z oddziałów I-III, aby sale lekcyjne, z których korzystają, były przeznaczone do ich wyłącznego korzystania oraz znajdowały się w sąsiedztwie sanitariatów.
3. Zapewnienie wszystkim uczniom możliwości pozostawienia w szkole części podręczników i przyborów szkolnych na równych warunkach.
4. Zintensyfikowanie działań mających na celu wyeliminowanie problemu nadmiernego ciężaru tornistrów, gdyż działania te nie były w pełni skuteczne, o czym świadczyły wyniki kontroli przeprowadzonej z upoważnienia Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Nysie.

(dowód: akta kontroli str. 2-14)

Dyrektor poinformowała NIK⁶ o sposobie wykonania wniosków, tj. o:

- planowaniu zajęć dydaktyczno-wychowawczych w roku szkolnym 2016/2017 z zachowaniem w pełniejszym zakresie zasad pracy higieny umysłowej,
- zabezpieczeniu szlaku komunikacyjnego wychodzącego poza teren szkoły barierą uniemożliwiającą bezpośrednie wyjście na ul. Bielawską,
- prowadzeniu dokumentacji powypadkowej uczniów według zasad wynikających ze wzorów stanowiących załączniki nr 1 i nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie *bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach*⁷,
- przekazaniu protokołów z kontroli urządzeń technicznych na boisku szkolnym i dopuszczenia obiektu do eksploatacji do organu prowadzącego.

(dowód: akta kontroli, str. 42-45)

W odniesieniu do wniosku pokontrolnego nr 1

Ustalone przez Dyrektora plany zajęć dydaktyczno-wychowawczych, obowiązujące w II semestrze roku szkolnego 2016/2017 (dla 19 klas) i w I semestrze roku szkolnego 2017/2018 (dla 25 klas), przewidywały rozpoczynanie zajęć o stałej porze we wszystkie dni tygodnia⁸.

⁴ Od 13 kwietnia do 2 czerwca 2016 r.

⁵ Wpłynęło do Szkoły 4 lipca 2016 r.

⁶ Pismem z 8 lipca 2016 r.

⁷ Dz. U. z 2003 r. Nr 6 poz. 69, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie *bezpieczeństwa i higieny*.

⁸ W godzinach od 8:15 do 10:05.

Szczegółowym badaniem objęto plany dla czterech klas (spośród 44 klas z ww. dwóch semestrów) dobranych celowo, tj. klasy 1a i 6a z II semestru roku szkolnego 2016/2017 oraz klasy 2a i 6b z I semestru roku szkolnego 2017/2018.

Analiza tych dokumentów, przeprowadzona pod kątem zachowania zasad higieny umysłowej ucznia, wykazała m.in., że zajęcia wymagające długotrwałej koncentracji w jednej z ww. klas kumulowano w bloki lub/i prowadzono je po piątej lekcji.

(dowód: akta kontroli str. 46-37)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W przypadku jednej⁹ z czterech klas, w tygodniowym planie lekcji kumulowano zajęcia, na których dominowała praca statyczna, lub które wymagały długotrwałej koncentracji w bloki lub też prowadzono takie zajęcia po piątej godzinie lekcyjnej. Powyższe stanowiło naruszenie § 10 ust. 3 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola i publicznych szkół¹⁰, zgodnie z którym na podstawie zatwierdzonego arkusza organizacji szkoły dyrektor z uwzględnieniem zasad ochrony zdrowia i higieny pracy, ustala tygodniowy rozkład zajęć określający organizację zajęć edukacyjnych.

Zgodnie z wymogiem wynikającym z art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe¹¹, obowiązkiem dyrektora szkoły jest ustalenie tygodniowego rozkładu zajęć określającego organizację zajęć edukacyjnych z uwzględnieniem zasad ochrony zdrowia i higieny pracy. Jednocześnie zgodnie z § 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, dyrektor zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w szkole lub placówce.

(dowód: akta kontroli str. 46-49)

Ponadto stwierdzono, że w tej klasie nastąpiło nierównomierne obciążenie zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, gdyż różnica pomiędzy liczbą godzin w poszczególnych dniach wyniosła trzy godziny¹². Powyższe stanowiło naruszenie wymogu wynikającego z § 4 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, według którego plan zajęć dydaktyczno-wychowawczych powinien uwzględniać potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia.

(dowód: akta kontroli str. 46-49)

Zastępca Dyrektora wyjaśnił, że *Zawsze przy układaniu planu lekcji staramy się dbać o higienę pracy umysłowej uczniów i rozkładać zajęcia równomiernie w całym tygodniu z uwzględnieniem przedmiotów wymagających szczególnej koncentracji. W szkole funkcjonują klasy sportowe z większą liczbą godzin wychowania fizycznego, zorganizowane są zajęcia na basenie i na lodowisku, jest prowadzony podział na grupy językowe ze względu na liczebność oddziałów. Ułożenie planu lekcji jest zależne od bardzo wielu czynników i zmian dlatego bardzo trudno jest realizować w pełnym zakresie zalecenia wynikające z rozporządzeń lub zaleceń. Zawsze tworząc plan lekcji na dany rok dokładamy wszelkich starań, aby obciążenie uczniów godzinnymi lekcyjnymi było równomierne.*

(dowód: akta kontroli str. 50-51)

⁹ Klasa 6b (I semestr 2017/2018) – poniedziałek (przyroda, religia, matematyka, język polski, historia, przyroda), piątek (religia, matematyka, język angielski, przyroda, język polski – dwie godziny).

¹⁰ Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.

¹¹ Dz. U. z 2018 r. poz. 996 i poz. 1000.

¹² Różnica pomiędzy liczbą godzin w poszczególnych dniach dotyczyła klasy 6b w I semestrze roku szkolnego 2017/2018, wynosiła 3 godziny (poniedziałek – 5 godzin, wtorek – 7 godzin, środa – 7 godzin, czwartek – 4 godziny, piątek – 6 godzin).

W odniesieniu do wniosku pokontrolnego nr 2

Opis stanu faktycznego

Stosownie do treści § 7 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, teren szkoły był ogrodzony. Dyrektor, zgodnie z § 7 ust. 4 ww. rozporządzenia, zapewniła zabezpieczenie¹³ szlaku komunikacyjnego wychodzącego poza teren szkoły, w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście z podwórka Szkoły na ul. Bielawską.

W trakcie kontroli NIK stwierdzono jednak trzykrotnie¹⁴, że brama wjazdowa od strony ul. Bielawskiej była otwarta, co stwarzało możliwość bezpośredniego wyjścia uczniów poza teren Szkoły, z pominięciem furtki.

Dyrektor wyjaśniła, że zarówno obsługa Szkoły jak i parkujący nauczyciele zostali poinformowani, aby zwracać szczególną uwagę na zamykanie bramy zaraz po wjeździe na szkolny parking. Na bramie wjazdowej znajdują się ostrzeżenia o zwrócenie szczególnej uwagi na dzieci. W celu uniknięcia sytuacji, w których brama nie jest zamykana, niezwłocznie podjęte zostaną działania w celu ponownego poinformowania i zobowiązania obsługi Szkoły i nauczycieli korzystający z parkingu o bezwzględnym przestrzeganiu zamykania bramy wjazdowej na teren Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 19-22, 24-26)

Uwagi dotyczące badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że celem wniosku pokontrolnego dotyczącego zabezpieczenia szlaku komunikacyjnego wychodzącego poza teren Szkoły, w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście z podwórka od strony ul. Bielawskiej, było zapewnienie bezpieczeństwa uczniom. W przypadku, gdy nie jest przestrzegana zasada każdorazowego zamykania bramy wjazdowej na teren Szkoły, realizacja ww. wniosku pokontrolnego nie zapewnia skutecznego ograniczenia ryzyka wtargnięcia uczniów na drogę.

W trakcie kontroli NIK - w dniu 4 czerwca 2018 r. - Zastępca Dyrektora przekazał pracownikom Szkoły informację przypominającą o obowiązku zamykania bramy wjazdowej na teren Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 23)

Opis stanu faktycznego

W odniesieniu do wniosku pokontrolnego nr 3

W II semestrze roku szkolnego 2016/2017 oraz w I semestrze roku szkolnego 2017/2018 w rejestrach wypadków odnotowano 17¹⁵ zdarzeń zakwalifikowanych jako wypadki uczniów zaistniałe na terenie Szkoły. Stosownie do zapisów §§ 46-50 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, prowadzona była dokumentacja powypadkowa, m.in.: rejestr wypadków oraz protokoły powypadkowe. Szczegółowe badanie dokumentacji sześciu¹⁶ wypadków wykazało, że:

- we wszystkich przypadkach w Szkole podjęto działania określone w § 40 ww. rozporządzenia, tj. w szczególności: a/ zapewniano poszkodowanemu opiekę, b/ udzielono pierwszej pomocy oraz sprowadzono fachową pomoc medyczną, c/ o wypadku - stosownie do wytycznych § 41 ww. rozporządzenia - powiadomiono podmioty wskazane w tym przepisie;
- protokoły powypadkowe z ww. sześciu zdarzeń oraz rejestr wypadków zawierały wymagane dane określone w załącznikach nr 1 i nr 2 do ww. rozporządzenia,

¹³ Poprzez montaż barierek przy wyjściu (furtce) od strony boiska szkolnego.

¹⁴ W dniach 29 maja, 30 maja i 4 czerwca 2018 r.

¹⁵ W tym 9 w II semestrze roku szkolnego 2016/2017 oraz 8 w I semestrze roku szkolnego 2017/2018.

¹⁶ Szczegółowym badaniem objęto po trzy pierwsze zdarzenia zakwalifikowane, jako wypadki w II semestrze roku szkolnego 2016/2017 oraz w I semestrze roku szkolnego 2017/2018.

tj. w szczególności: a/ rodzaj i miejsce wypadku¹⁷, b/ jego przyczynę, c/ opis urazu, d/ udzieloną pomoc, a także - zgodnie z załącznikiem nr 1 do ww. rozporządzenia - zawarto informację dotyczącą zastosowanych środków zapobiegawczych¹⁸; - we wszystkich protokołach znajdował się podpis rodzica lub opiekuna poszkodowanego dziecka, potwierdzający otrzymanie protokołu i zapoznanie się z jego treścią.

(dowód: akta kontroli str. 38-41)

W odniesieniu do wniosku pokontrolnego nr 4

W roku szkolnym 2017/2018, realizując obowiązek wynikający z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, przeprowadzono w Szkole kontrolę zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do Szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki¹⁹. Objęły one stan techniczny i sanitarny wejścia i terenu szkoły, budynku szkoły, obiektów sportowych, pomieszczeń dydaktycznych i pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, a także wyposażenie w apteczki pierwszej pomocy oraz zabezpieczenia przeciwpożarowe. Podczas kontroli przeprowadzonej w sierpniu 2016 r. zalecono wyłączenie boiska szkolnego do czasu zakończenia remontu, natomiast w pozostałych dwóch protokołach nie formułowano nieprawidłowości i po kontroli nie wydano zaleceń. Protokoły te zostały przekazane organowi prowadzącemu²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 35-36)

W odniesieniu do uwagi nr 1

Dyrektor szkoły wykorzystał uwagę sformułowaną w wystąpieniu pokontrolnym NIK ustalając plan lekcji w taki sposób, aby każda przerwa międzylekcyjna wynosiła co najmniej 10 min.²¹ Przerwy lekcyjne umożliwiały uczniom krótki odpoczynek, załatwienie potrzeb fizjologicznych oraz przejście z klasy do klasy, a także zachowanie higieny osobistej po zajęciach wychowania fizycznego.

(dowód: akta kontroli str. 46-49)

W odniesieniu do uwagi nr 2

Dyrektor podjęła działania w celu zagwarantowania uczniom z oddziałów I-III aby sale lekcyjne, z których korzystają, znajdowały się w sąsiedztwie sanitariatów, tj. wydzielania przestrzeni szkolnej przeznaczonej do kształcenia uczniów klas nauczania początkowego, w sposób zalecany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie²².

Dyrektor Gminnego Zarządu Oświaty w Nysie 4 czerwca 2018 r. poinformował o zabezpieczeniu środków na budowę sanitariatów na I piętrze Szkoły zgodnie z zleceniami pokontrolnymi. Termin realizacji ww. zadania zaplanowano na sierpień 2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 19, 27)

¹⁷ W rejestrze wypadków wskazywano miejsce wypadku oraz rodzaj zajęć.

¹⁸ Głównie poprzez rozmowy z uczniem i rodzicami.

¹⁹ 28 sierpnia 2015 r. oraz 15 lutego 2016 r.

²⁰ Protokół z 22 sierpnia 2016 r. przekazano do Urzędu Miejskiego w Nysie – Gminnego Zarządu Oświaty 30 sierpnia 2016 r., protokół z 28 sierpnia 2017 r. przekazano 31 sierpnia 2017 r., a protokół z 26 stycznia 2018 r. przekazano 6 lutego 2018 r.

²¹ Wydłużono trzy najkrótsze przerwy z planu lekcji I semestru 2016/2017, tj. po pierwszej, drugiej oraz szóstej godzinie lekcyjnej oraz zachowano najdłuższą przerwę 15 minutową po czwartej lekcji.

²² http://archiwum.ore.edu.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1969:pytania-i-odpowiedzi-organizacja-nauki-w-klasie-i&catid=162:6-latek&Itemid=1604

W odniesieniu do uwagi nr 3 i 4

Dyrektor wykorzystał uwagę sformułowaną w wystąpieniu pokontrolnym NIK zapewniając wszystkim uczniom możliwości pozostawienia w Szkole części podręczników, przyborów szkolnych i strojów sportowych na równych warunkach. Zakupiono dodatkowo 96 nowych szafek dla uczniów²⁴, a tym samym zapewniono odpowiednią liczbę szafek dla uczniów klas I-III (48 z ww. szafek na dzień kontroli NIK pozostawało niewykorzystanych).

(dowód: akta kontroli str. 19-20)

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*²⁵, wnosi o kontynuowanie działań mających na celu sporządzanie planów zajęć dydaktyczno-wychowawczych na kolejne lata szkolne z zachowaniem, w możliwie najpełniejszym zakresie, zasad higieny pracy umysłowej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o *NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o *NIK* proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 14 czerwca 2018 r.

Kontroler
Agnieszka Roszczak-Fedorowicz
specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Dyrektor

Dyrektor
Janusz Madej
Wiceprezident
Delegatury NIK w Opolu
.....
Podpis

²⁴ Nowe szafki zostały umieszczone na parterze budynku Szkoły w pobliżu klas I-III i świetlicy szkolnej.

²⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 524 oraz z 2018 r. poz. 1000; dalej: ustawa o *NIK*.